

N:o 57.

Af herr **A. F. Broström**, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om revision i vissa delar af helsovårdsstadgan.*

Inom landets mindre städer förspörjes allmänt ett stort missnöje med en del föreskrifter i den för samtliga rikets städer gällande helsovårdsstadgan den 25 september 1874. Detta framgår oförtydligt bland annat af de många klagomål, som tid efter annan i besvärsväg dragits inför länsstyrelserna och Kongl. Maj:ts pröfning, med afseende å tillämpningen af åtskilliga föreskrifter uti ifrågavarande stadga.

Det lider intet tvifvel, att för en god sundhets- och helsovård fordras bestämda föreskrifter och ett noggrant efterlevande af dessa; men deraf följer icke, enligt mitt förmenande, att dessa föreskrifter i *alla rikets städer* ovilkorligen skola vara lika. Lokala förhållanden, mer eller mindre tätbyggd stad eller del deraf, inverka här betydligt.

Vid helsovårdsstadgans författande har uppenbarligen tagits hänsyn, i första rummet, till förhållandet i de större städerna. Stadgan har ock därför, med nödig hänsyn till dessa städers trånga utrymme, stora hus med sina många invånare, fått en del stränga stadgar, hvilka helt säkert icke betingats i afseende å de glest

bebyggda småstäderna, hvilka i många fall likna större byar å landet.

Med hänsyn till de lokala m. fl. förhållanden synes, som i de glest bebyggda småstäderna — hvarest, delvis tillsammans med handverk eller köpenskap är förenadt trädgårdsskötsel, landtbruk och ladugårdsskötsel — andra bestämmelser i vissa sundhetsafseenden borde ega rum än de, helsovårdsstadgan föreskrifver.

De föreskrifter i helsovårdsstadgan, som mest besvära de mindre städerna, äro bestämmelserna uti 17 § 2 mom. och 20 § 2 mom., att afträdesspillning samt svinmat, sopor och affall ur hushållen skola mottagas i *lätt flyttbara kärl*. Gårdsegaren tillvaratager i regel med omsorg dessa affallsämnen för att tillgodogöra sig de samma för gödsling af trädgård eller jordbruk. Ändamålet med helsovårdsstadgans föreskrift i fråga är att hindra, det orenlighet nedtränger i marken eller flyter till gård, gata eller allmänt ställe, eller att allmänheten eller närboende besväras af utdunstning eller elak lukt.

Detta mål har på de flesta ställen i mindre städer lika fullkomligt vunnits, men med större fördel för gårdsegarne, derigenom, att tillvaratagandet af spillningen skett i murade och väl cementerade gödselkammare, under vilkor att lämpliga ströämnen i tillräcklig mängd tillhandahållits för spillningens täckande och gödselkammarens fullständiga tömmande å bestämda tider.

Ett sådant förfarande har dock icke gillats af sundhetsinspektörerna, utan åläggande skett om anordning med lösa kärl, enligt stadgan, hvilket förorsakat stora kostnader och mycket besvär, utan någon vinst i sanitärt hänseende.

I afseende å städernas bebyggande medgifver byggnadsstadgan för rikets städer den 8 maj 1874, äfvensom Kongl. Maj:ts nådiga brandordning för rikets städer af samma dag, att byggnadsstadga och brandordning få för hvarje stad uppgöras att lända till efter rättelse, sedan dylik stadga blifvit af Konungens befallningshafvande fastställd.

Jag anser, att om ett dylikt medgifvande gäfves de mindre städerna, att i enahanda ordning, som är föreskrifven för byggnadsstadgas antagande, få antaga helsovårdsstadga, skulle man få dylika stadgar uppgjorda med hänsyn till för handen varande förhållanden; och skulle dessa vara lika betryggande i sanitärt hänseende som den nuvarande, men med betydligt mindre kostnad och besvär för gårdsegarne.

På grund af det anförda tillåter jag mig hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes företaga en revision af helsovårdsstadgans 17 och 20 §§ i sådan rigtning, att i de mindre glest bebyggda städerna afträdesspillning och sådana ämnen, som omnämnas i 20 § af helsovårdsstadgan, måtte få mottagas i väl murade och cementerade gödselkamrar, med vilkor att lämpliga ströämnena i tillräcklig mängd tillhandahållas för spillningens täckande, i stället för denna spillnings mottagande i lösa kärl; eller

medgifvande, att hvarje mindre stad, som vill sig deraf begagna, efter sig företeende omständigheter får i detta afseende, i vederbörlig ordning, inkomma med förslag till stadga, hvilken af Konungens befallningshafvande fastställes.

Stockholm den 27 januari 1894.

A. F. Broström.